

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM ŠKOLY NA ŠKOLNÍ ROK 2022/2023

Zpracovala: Mgr. Zuzana Majdyšová, školní metodička prevence

Minimální preventivní program vychází z Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování dětí a mládeže č.j. 21291/2010-28. Jeho úkolem je poskytnout žákům, rodičům a pedagogickým pracovníkům školy informace v oblasti prevence rizikových projevů chování, vést žáky k osvojování základních kompetencí v oblasti zdraví a zdravého životního stylu a rozvíjet u nich dovednosti, které vedou k odmítání všech druhů sebedestruktivního chování, projevů agresivity a porušování zákona. Součástí MPP je také Krizový plán školy, který stanovuje postup pedagogů v situacích rizikového chování žáků. Je uveden v příloze č. 1.

1. Charakteristika školy

Základní škola K. Světlé je základní školou sídlištního typu nacházející se v městské části Havířov – Podlesí. Je situovaná v příjemném prostředí v blízkosti lesoparku. Je lehce dostupná ze všech částí města městskou hromadnou dopravou.

Budova školy je členěna do čtyř pavilonů. Interiér je prostorný, vzdušný a prosvětlený. Je vkusně vyzdoben výtvarnými pracemi žáků.

Ve školním roce 2022/2023 navštěvuje školu 433 žáků. Výuka probíhá ve 21 kmenových třídách (12 tříd na 1. stupni a 9 tříd na 2. stupni). Kapacita školy je 450 žáků. Školní družinu se čtyřmi odděleními navštěvuje 120 žáků. Základním dokumentem školy je školní vzdělávací program Harmonie ducha i těla.

2. Personální zajištění prevence:

- ředitel školy: Ing. Mgr. Petr Ptáček, Ph.D., MBA
- zástupce ředitele: Mgr. Jiří Václavínek
- školní metodička prevence: Mgr. Zuzana Majdyšová
- výchovný poradce: Mgr. Denisa Siwková
- školní speciální pedagog: Mgr. Alena Urbanová
- členové školního poradenského pracoviště: školní metodička prevence, výchovný poradce, školní speciální pedagog

3. Analýza stávajícího stavu

V letošním roce plánujeme **vyhodnocení školní preventivní strategie**, jejíž pětiletá platnost končí. Před tím, než budou stanoveny cíle nové školní preventivní strategie, proběhne dotazníkové šetření s cílem zjistit aktuální potřeby žáků naší školy v oblasti rizikového chování. Respondenty budou žáci, pedagogové školy a rodiče žáků. Výsledky šetření mohou významně pomoci při nastavení vhodné primární prevence pro žáky.

Nadále se budeme zaměřovat **na vytváření pozitivního klimatu ve třídách, na zlepšování vztahů mezi žáky. Stále je potřeba vzdělávat pedagogy i rodiče v oblasti nebezpečných jevů spojených s internetem**, aby mohli preventivně působit na žáky.

4. Cíle MPP vycházejí ze Školní preventivní strategie na období 2018 – 2022

Krátkodobé cíle MPP:

a) Směrem k žákům:

- podporovat osobnostní a sociální rozvoj žáků,
- rozvíjet sociálně komunikativní dovednosti,
- osvojit si kompetence (znalosti, dovednosti, způsobilosti), které efektivně snižují riziko výskytu případně rozvoje konkrétních forem rizikového chování.

b) Směrem k pedagogům:

- jednotně výchovně působit, vzájemně spolupracovat a konzultovat problémové situace,
- monitorovat rizikové chování žáků ve třídě,
- komplexně uplatňovat prevenci rizikového chování, začleněním vhodných témat do vyučovacích předmětů,
- podporovat kompetence a vzdělávání pedagogů v oblasti prevence,
- rozvíjet spolupráci s rodiči žáků.

c) Směrem k rodičům:

- získávat rodiče pro spolupráci se školou, nabízet rodičům účast na akcích školy
- nabízet rodičům odborné přednášky o rizikovém chování,

- nabízet rodičům poradenskou pomoc v oblasti rizikového chování.

5. Školní poradenské pracoviště (ŠPP)

ŠMP spolupracuje s VP a ŠSP. Schůzky probíhají čtvrtletně nebo dle potřeby a je z nich proveden zápis. Cílem je předávání a vyhodnocování aktuálních informací z oblasti projevů rizikového chování žáků. Členové ŠPP průběžně aktualizují informace pro rodiče a žáky na společné nástěnce ve vestibulu školy a na webových stránkách školy.

6. Zařazení témat prevence do školního vzdělávacího programu

Na 1. stupni spočívá primární prevence zejména na třídním učiteli. Záleží na jeho znalostech, dovednostech a kreativitě, jak si připraví preventivní témata v předmětech, jako jsou přírodověda, vlastivěda, prvouka, tělesná výchova. Při výuce využívá různých metod, např. výklad, samostatnou práci, skupinovou práci, projektové vyučování, interaktivní činnosti nebo dramatickou výchovu. **Na 2. stupni** je důležitá spolupráce třídního učitele s vyučujícími těch předmětů, kterých se primární prevence nejvíce týká - výchova ke zdraví, občanská výchova, přírodopis, práce s počítačem, ale i literatura, dějepis tělesná výchova. Při výuce lze využít metody výkladu, skupinové práce, samostatné práce, přednášky nebo diskuze. **Učitelé na 2. stupni mohou ve výuce využívat filmy** o problematice šikany, domácího násilí, manipulace, poruch příjmu potravy, HIV/AIDS. Mají k dispozici také metodiku k těmto filmům.

Předpokládané výstupy v oblasti prevence ve školním vzdělávacím programu školy:

1. – 3. ročník

- žáci dokážou pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu, užíváním drog a zneužíváním léků,
- jsou seznámeni s jednoduchými způsoby odmítání návykových látek,
- uvědomují si hodnotu zdraví a nevýhody špatného zdravotního stavu,
- mají právní povědomí v oblasti rizikových forem chování.

4. – 5. ročník

- žáci mají povědomí o zdraví jako o základní lidské hodnotě,
- znají činnosti, které jsou vhodné z hlediska zdraví zařadit do denního režimu, osvojují si zdravý životní styl,
- uvědomují si zdravotní a sociální rizika návykových látek a argumenty ve prospěch zdraví,
- mají povědomí o zákonech omezujících kouření, požívání alkoholu a zakazujících užívání a šíření drog,

- pojmenovávají projevy lidské nesnášenlivosti,
- získávají informace o tom, že každé jednání, které ohrožuje práva druhých, jako je šikana, násilí a zastrašování je protiprávní,
- orientují se v základních způsobech odmítání návykových látek ve styku s vrstevníky.

6. – 9. ročník

- žáci si uvědomují význam harmonických mezilidských vztahů pro zdravý životní styl,
- jsou vedeni k respektování odlišných názorů či zájmů lidí a odlišných způsobů jejich chování a myšlení, jsou vedeni k toleranci k menšinám, národnostním a náboženským skupinám,
- jsou seznamováni s vhodnými způsoby řešení neshod se spolužáky nenásilným způsobem a uplatňují je v praxi,
- uvědomují si, jaké chování je vhodné a jaké nevhodné v různých situacích,
- jsou obeznámeni s významnými dokumenty upravujícími lidská práva, případně povinnosti občana
- uvědomují si podstatu protiprávního jednání a právní odpovědnost za případné protiprávní činy,
- hodnotí vhodné a nevhodné zdravotní návyky, dokážou vysvětlit své konkrétní postoje a chování z pohledu zdraví,
- uvědomují si pozitivní vliv aktivního pohybu, relaxace, duševní hygieny,
- ví, že zneužívání dítěte je trestné,
- jsou schopni diskutovat o rizicích užívání drog a jiných návykových látek, přiměřeně věku se orientují v trestné právní problematice návykových látek,
- uvědomují si rizika šíření pohlavně přenosných a jiných infekčních chorob,
- jsou informováni o tom, jak bezpečně pracovat s internetem,
- ví, kde hledat odbornou pomoc,
- odmítají projevy brutality a násilí zprostředkované médií, divácké násilí a umí o nich diskutovat.

Klíčová témata v jednotlivých ročnících

1. ročník

prvouka

- pracovní a odpočinkové návyky
- bezpečná cesta do školy, semafor, dopravní značky
- doprava ve městě
- důležitá telefonní čísla
- hygiena
- žijeme zdravě – zásady zdravé výživy

- moje rodina – vztahy mezi lidmi
- volný čas

tělesná výchova

- bezpečnost a kladný vztah k pohybu a sportu

2. ročník

prvouka

- dopravní situace, předcházení rizikovým situacím, povinnosti chodce a cyklisty
- bezpečná místa pro hry a odpočinek
- pravidla první pomoci, schopnost přivolat pomoc, znalost tel čísel
- umět přivolat pomoc v rizikových situacích
- znát telefonní čísla záchranného systému
- prevence úrazů a onemocnění

tělesná výchova

- bezpečnost a kladný vztah k pohybu a sportu

3. ročník

prvouka

- spolužáci – společenské chování, vztahy mezi lidmi
- cesta do školy – dopravní výchova, rizikové chování v dopravě, chodci
- povolání – vztah k práci
- naše zdraví – osobní hygiena
- žijeme zdravě - stravování, rizikové sporty, poruchy příjmu potravy, volný čas a pohyb
- chraňme své zdraví i zdraví ostatních – závislosti, rizikové sporty, rizikové chování v dopravě

tělesná výchova

- volný čas a pohyb
- bezpečnost a kladný vztah pohybu a sportu
- nevhodné chování ve sportu – agrese
- dopravní výchova - rizikové chování v dopravě

4. ročník

práce s počítačem

- netiketa, kyberšikana, soukromí a bezpečí na síti

dopravní výchova

- teorie a praxe - cyklista

tělesná výchova

- využívání volného času a pohyb

5. ročník

práce s počítačem

- netiketa, kyberšikana, soukromí a bezpečí na síti

přírodověda

- rodina - sexuální výchova, etická stránka sexuality, partnerské vztahy
- zásady první pomoci - život ohrožující zranění, přenosné choroby
- krizové situace - postupy v případě ohrožení
- pohyb, volný čas, vztah k práci, stravování, osobní hygiena, společenské chování, vztahy mezi lidmi
- spektrum poruch příjmu potravy
- sexuální rizikové chování
- rizikové sporty

vlastivěda

- 2. světová válka – agrese, šikana, rasismus, antisemitismus – koncentrační tábory, xenofobie, vztahy mezi lidmi,
- Evropská unie – společenské chování, vztahy mezi lidmi
- cestovní ruch a rekreace – volný čas a pohyb
- Marie Terezie – záškoláctví

6. ročník

zeměpis

- násilí, vandalismus
- odlišnosti mezi lidmi

práce s počítačem

- internet a počítačová bezpečnost - kyberšikana, kybergrooming, stalking, mobilní telefony

občanská výchova

- volný čas a jeho využití
- šikana, násilí, lidská práva
- vztah k domovu
- respekt k jiným národům

7. ročník

občanská výchova

- vztahy mezi lidmi - sociální skupiny (rodina, škola, kamarádi)
- působení sekt - sociální skupiny
- antisemitismus, xenofobie - druhy náboženství, tolerance k menšinám

- volný čas - vnímání umění

práce s počítačem

- bezpečnost na internetu - kyberšikana, kybergrooming, stalking, mobilní telefony

výchova ke zdraví

- zdraví - životní styl, zdraví a nemoc
- autodestruktivní závislosti - drogy, trestná činnost
- vztahy - rizika předčasného sexuálního života
- agresivita, domácí násilí

8. ročník

práce s počítačem

- bezpečnost na internetu - kyberšikana, kybergrooming, stalking, mobilní telefony

občanská výchova

- člověk v sociálních vztazích
- osobnost - přiměřené prosazování
- zdravá životospráva
- právní minimum

pracovní činnosti

- volba profesní orientace
- zaměstnání - diskriminace
- trh práce

přírodopis

- rozmnožování člověka
- zdraví a nemoc (HIV/AIDS)

výchova ke zdraví

- kyberšikana
- lidská sexualita
- agresivita
- domácí násilí

dějepis

- svět. 2. pol. 19. stol. - nacionalismus
- přelom 19. a 20. stol. - emancipace žen, šovinismus

9. ročník

Jazyk český - literatura

- neklidné 20. století - války, antisemitismus, nacionalismus, fašismus, nacismus

občanská výchova

- vztah k práci – pracovní poměr - práva a povinnosti zaměstnanců a zaměstnavatelů
- vztahy mezi lidmi - dlouhodobé vztahy, manželství, výchova dětí

zeměpis

- rasismus a xenofobie
- homofobie
- mezinárodní migrace

práce s počítačem

- internet a počítačová bezpečnost - kyberšikana, kybergrooming, stalking, mobilní telefony

občanská výchova

- občan a právo - ochrana majetku, poškozování majetku
- právní ochrana - děti a paragrafy
- aktuální témata - migrace, vzrůstající nacionalismus, xenofobie a další

dějepis

- fašismus, komunismus, nacismus - antisemitismus, nacionalismus, extremismus, xenofobie
- Holocaust - antisemitismus, extremismus, intolerance

výchova ke zdraví

- zdravá výživa - bulimie, anorexie
- zdravý životní styl - extrémní sporty
- multikulturní výchova – extremismus
- prevence zneužívání návykových látek - drogy, centra odborné pomoci
- vztahy - sexuální start, antikoncepce

7. Třídnické hodiny

Třídnické hodiny nejsou zařazeny do rozvrhu hodin. Třídní učitelé je realizují dle potřeby.

Možný **obsah třídnických hodin:**

- provozní záležitosti
- vytvoření třídních pravidel
- komunitní kruh
- práce se vztahy ve třídě

8. Pravidla třídy

Pravidla třídy jsou vytvářena na začátku školního roku, přičemž je možné přidávat další body (nebo naopak ubírat) v průběhu roku v reakci na aktuální situaci. Zcela zásadní je aktivní **tvorba těchto pravidel žáky za spolupráce učitele**. Pravidla vycházejí ze školního řádu a zvyklostí školy, žáci by je měli vnímat jako něco, na čem se společně dohodli. Při jejich přípravě učitel vede žáky vhodným způsobem k tomu, aby se zamýšleli nad tím, co je třeba udělat pro to, aby se všichni ve třídě cítili dobře.

9. Akce pořádané školou pro žáky a rodiče

- den otevřených dveří – březen 2023
- akce školní družiny - průběžně
- školní výlety, exkurze, návštěvy divadla, kina, knihovny, muzeí, výstav - průběžně
- zápis do 1. tříd – duben 2023
- lyžařský kurz pro 2. stupeň – únor 2023
- projektové dny – Den Země, Den dětí, Dýňový den, Vánoční tvoření, Velikonoční tvoření – průběžně
- **projektový den s tematikou prevence rizikového chování pro 1. stupeň** – únor/březen 2023
- exkurze žáků 9. ročníků na SŠ a učební obory – listopad, prosinec 2022
- plavecký výcvik pro 3. ročník - průběžně
- dopravní výchova pro 3. a 4. ročník – průběžně
- sportovní soutěže

10. Nabídka zájmových kroužků

V letošním školním roce si mohou žáci vybrat z 6 zájmových kroužků. Nabízíme žákům možnost, jak vhodně využít volný čas po vyučování.

Názvy kroužků

Třída	Datum a čas	Místo	Název
-------	-------------	-------	-------

výtvarný kroužek, čtenářské dílničky, klub her, kroužek školního časopisu Karolínka Junior a 3D tisk. Žáci mohou také využít podle svých individuálních potřeb doučování.

11. Školní časopis

V letošním školním roce pokračuje vydávání **školního časopisu Karolínka, který je společný pro 1. a 2. stupeň ZŠ. Budeme se snažit, aby se do jeho tvorby zapojilo, co nejvíce žáků školy. Školní časopis vychází v elektronické verzi a tištěné zkrácené podobě.**

12. Školní parlament

Ve škole působí školní parlament, který spolupracuje s vedením školy. Předkládá návrhy na aktivity a připravuje různé soutěže. V letošním roce bude jeho činnost obnovena po distanční výuce v minulém roce. Zvolení zástupci 3. – 9. tříd se scházejí jednou týdně, aby vymysleli celoškolní soutěže, pomohli s řešením problémů ve škole nebo navrhli nové nápady, které pomohou zlepšit život ve škole. Závěry ze schůzek přednesou své třídě a ta o nich diskutuje. Učíme žáky zodpovědnosti a rozhodování v záležitostech školy.

13. Schránka důvěry

Žáci se mohou se svými problémy obracet na třídní učitele, metodika prevence, výchovného poradce nebo na jiného jim blízkého pedagogického pracovníka. Další možností je využití schránky důvěry v budově A v přízemí vedle počítačové učebny. Rodiče i žáci mohou také využít elektronickou schránku důvěry „Školní vrba“ umístěnou na webových stránkách školy v sekci prevence. Škola je zapojena do projektu Nenech to být. Žáci nebo rodiče mohou anonymně upozornit oznámením do online schránky důvěry, pokud někdo ubližuje jim nebo jejím spolužákům. V minulém školním roce tuto možnost nikdo nevyužil.

14. Dlouhodobé preventivní programy pořádané odbornými institucemi

a) Besedy Městské Policie Havířov – „Dej přednost životu“ – pro 1. a 2. stupeň ZŠ

1.A	12. 10. v 9,00 - 10,00h	MŠ Místní dopravní hřiště	Bezpečně do cíle
1.B	12. 10. v 10,00 - 11,00h	MŠ Místní dopravní hřiště	Bezpečně do cíle
2.A	15. 2. / 2.h	třída	Dopravní výchova
2.B	15. 2. / 3.h	třída	Dopravní výchova
2.C	16. 2. / 2.h	třída	Dopravní výchova
3.A	20. 2. / 2.h	třída	Dopravní výchova
3.B	20. 2. / 3.h	třída	Dopravní výchova
4.A	21. 2. / 2.h +3.h	třída	Dopravní výchova – průkaz cyklisty
4.B	22. 2. / 2.h +3.h	třída	Dopravní výchova – průkaz cyklisty
5.A	16. 2. / 3.h	třída	(Ne) bezpečný internet
5.B	23. 2. / 2.h	třída	(Ne) bezpečný internet
5.C	23. 2. / 3.h	třída	(Ne) bezpečný internet
6.A + 6.B	7. 2. / 2.h	tělocvična	Prevence sebeochrany v rámci projektu Pes není hračka
7.A	24. 2. / 2.h	třída	Prevence proti kriminalitě
7.B	24. 2. / 3.h	třída	Prevence proti kriminalitě
8.A	26. 1. / 3.h	třída	Právo jako pravidlo chování
8.B	26. 1. / 4.h	třída	Právo jako pravidlo chování
8.C	30. 1. / 3.h	třída	Právo jako pravidlo chování
9.A	15. 2. / 3.h	třída	Právo jako pravidlo chování
9.B	15. 2. / 4.h	třída	Právo jako pravidlo chování

b) Besedy o.s. ZIP – „Zdravá mládež“ – pro 2. stupeň ZŠ – termíny průběžně celoročně po domluvě s lektorem Michalem Malinou

6.třída:

1. pololetí: Vztahy ve třídě a šikana

Obsah besedy:

- definuje účastníkům pojem šikany a její formy,
- pomáhá studentům pochopit nebezpečí šikany a její důsledky pro oběť,
- rozebírá role obětí, agresora a svědka z hlediska postoje, možnosti pomoci a vlivu na řešení,
- motivuje k aktivitě a řešení šikany ve skupině.

2. pololetí: Zdravé sebevědomí

Obsah besedy:

- projevy zdravého a nezdravého sebevědomí,
- příklad sportovců a diskuze,
- aktivita KDO JSEM?, TEST SEBEVĚDOMÍ,
- vzhled, jak se na sebe zdravě dívat,
- co ovlivňuje naše sebevědomí.

7. třída:

1. pololetí: Alkohol a kouření

Obsah besedy:

- získání pravdivých informací o vlivu těchto návykových látek na naše tělo, psychiku,
- pomoci vytvořit včas vnitřní bariéry – prevence,
- společné „odhalení“ nebezpečí, následků, závislostí,
- pozitivní motivace v životě.

2. pololetí: Partnerské vztahy

Obsah besedy:

- potřeba člověka být milován a milovat,
- 3 pravdy o lásce,
- co je důležité při volbě partnera,
- o co jde v partnerských vztazích – o dávání sebe,
- zralost partnerů,
- jak mít dobrý partnerský vztah,
- kdy začít a na co si dát pozor,
- test ideálního partnera.

8. třída:

1. pololetí: Drogy a život v závislosti

Obsah besedy:

- DROGA, ZÁVISLOST,
- fyzické, psychické, sociální důvody užívání drog,
- základní typy drog, způsoby aplikace,
- rizika užívání drog,
- význam základních slov v oblasti drogové problematiky,
- skupinové práce, diskuse.

2. pololetí: Sex, city, vztahy

Obsah besedy:

- psychická, sociální zralost a sexualita mladých lidí,
- média a jejich vliv na sexualitu (filmy, reklamy, časopisy, klipy, www),
- rozdíl mezi tím, co vzrušuje ženy a muže,
- význam sexu ve vztahu,
- necking, peting,
- průběh pohlavního styku (koitus),
- rizika předčasného koitu a promiskuity,
- otázky a odpovědi.

9. třída:

1. pololetí: Světová náboženství a sekty

Obsah besedy:

- svoboda náboženského vyznání (Listina základních práv a svobod),
- vliv víry a náboženství v životě člověka a společnosti,
- informativní seznámení s 5 základními náboženstvími světa – skupinová práce,
- Islám – video o demografii Islámu a jiné,
- sekty a jejich charakteristické znaky,
- uvědomění si nebezpečí náboženských sekt.

2. pololetí: Holocaust a antisemitismus

Obsah besedy:

- vysvětlení základních pojmů tématu,
- ukazuje na to, jak vznikají předsudky, rasismus,
- vznik a historie antisemitismu a jeho současná podoba,
- holocaust jako zlomová událost nejen pro 20. století,
- poskytuje kontext pro zamyšlení nad důsledky pasivity a lhostejnosti vůči utiskovaným.

15. Vzdělávání pedagogických pracovníků

Vzdělávání pedagogických pracovníků bude probíhat průběžně ve školním roce dle jejich výběru. **Ke zlepšení vzdělanosti učitelů** v oblasti prevence rizikového chování přispívá zapojení školy do **projektu „Vývoj a pilotní ověření regionálního vzdělávacího modulu prevence duševního onemocnění dětí a dospívajících s důrazem na rizikové chování“**, který je zaměřený na vzdělávání pedagogů školy v oblasti prevence rizikového chování, aby mohli lépe preventivně působit na žáky, a tak následně snížit výskyt duševního onemocnění dětí. Účast na projektu byla nabídnuta školám v Praze 11, Orlové a Havířově. Součástí jsou **online vzdělávací semináře** a také semináře zacílené na konkrétní ročníky a témata. Škola odebírá **časopis Prevence**, ve kterém jsou odborné články s tematikou prevence, pedagogové si je mohou zapůjčit u školní metodičky prevence.

16. Spolupráce s rodiči

Rodiče jsou seznámeni se školním řádem a MPP na začátku školního roku nebo na třídních schůzkách. Oba dokumenty jsou přístupné na webových stránkách školy. Rodiče mohou využít poradenské služby školního poradenského pracoviště. Rodiče jsou o dění ve třídě informováni na třídních schůzkách nebo individuálních konzultacích. Třídní učitel spolu s rodiči řeší případy rizikového chování žáků. V případě závažnějšího přestupku se řešení účastní školní metodik prevence, výchovný poradce popř. vedení školy. Společně hledají řešení daného problému.

Příloha: Krizový plán školy

V Havířově 16. 9. 2022

Ing. Mgr. Petr Ptáček, Ph.D., MBA – ředitel školy

.....

Mgr. Zuzana Majdyšová – metodička prevence

.....